

L e s o t h o

” Før blev de sendt hjem for at dø “

Den 41-årige sygeplejerske Tina Bruun er ikke rejst til Lesotho for at „redde Afrika“. Hun er bevidst om, at hun er den, der får mest ud af sit ophold i det hiv- og aidsplagede kongedømme og håber blot, at flere af afrikanerne vil lade sig teste og få medicin, hvis de er syge. Før fik de smittede ingen behandling, men i dag har medicinen givet mange afrikanere livet – og håbet – tilbage.

AF HEIDI VESTERBERG. FOTO: KARIN RETIEF OG HEIDI VESTERBERG.

MASERU

Fire patienter bliver lukket ind ad gangen og står helt tæt sammen i et lille luftfattigt rum. Én går på vægten, mens de andre får stukket et termometer under armen, får målt blodtryk eller taget blodprøve i én stor forvirring. Det er samlebåndsarbejde på tid i hiv-klinikken Senkatana i det lille kongerige Lesotho midt i Sydafrika. Blodprøverne skal til laboratoriet inden frokost, og uden for døren står massevis af mennesker i kø. Hver eneste dag kommer mellem fem og femten nye patienter til klinikken, bliver testet og får beskeden: Du er hiv-positiv. I rummet bag døren arbejdes

der på højtryk. Sygeplejerskens hånd lyser hvidt mod patientens sorte hud, mens hun måler pulsen. Hun smiler kort og siger: „Du er o.k. Næste“.

– Arbejdspresset er enormt. I Afrika er hiv ikke kun en trussel for det enkelte menneske og den nærmeste familie. Det er en trussel for hele samfundet. Det er så massivt, at så mange mennesker lider af en sygdom, der på et eller andet tidspunkt vil slå dem ihjel. Men der er også håb. For få år siden ville de mennesker, jeg møder på klinikken, få udleveret en pakke kondomer og blive sendt hjem for at dø. Nu kan de blive testet, få behandling og måske leve længe nok til

at se deres børn vokse op, siger Tina Bruun.

Den 41-årige sygeplejerske har taget flyveren fra København til Lesothos hovedstad Maseru for at arbejde på hiv-klinikken Senkatana i tre måneder. Fra tidligt om morgenen står patienter i kø i klinikkens lange gange, udenfor i den brændende sol eller i skyggen under træet i haven. Hele dagen venter de på undersøgelser, udlevering af medicin eller svar på en blodprøve. Den blodprøve og det tal, der her på klinikken er vigtigere end alt andet i verden. De fleste aner ikke, hvad et CD-4 tal eller antallet af hvide blodlegemer betyder. Men alle ved, at det er dette magi-

ske tal, der afgør, om de skal i behandling eller ej. Og i sidste ende om de skal leve eller dø.

– Mange er dødssyge og står to skridt fra kisten, når de kommer til klinikken. De bliver først testet, når de er fuldstændigt afpillede, hoster og harker af tuberkulose og har sår alle vegne. At folk lider så længe, er noget af det, der gør allermest indtryk på mig. En mand blev bragt herhen på en ladvogn af sin familie, men faldt død om, inden vi fik taget en blodprøve. Han kom for sent. Når jeg ser den slags, får jeg lyst til at ruske i dem for at få dem til at søge hjælp i tide. Men det kan jeg nemt sige. De har desværre

Fortsættes næste side

Hiv er den tavse sygdom

Fortsat fra forrige side
mange grunde til at lade være,
siger Tina Bruun.

Skammens sygdom

Det kræver mod at blive testet og leve med en status som hiv-positiv. Hiv er skammens sygdom – især i et afrikansk land, hvor oplysningsarbejdet først lige er begyndt. Mange bliver udstødt af familie og venner på grund af skammen.

– Risikoen for at få hiv er voldsom stor. I Lesotho skal en kvinde have sex med bare tre mænd, så har hun rent statistisk haft sex med en hiv-smittet mand. Alligevel er det den tavse sygdom forbundet med stor skam. Man taler om hiv i medier og kampagner, men ellers taler man ikke ret højt om det. Mit indtryk er, at få taler med deres børn om sex og beskyttelse. Det er én af de ting, jeg meget

gerne vil være med til at prøve at få ændret, siger Tina Bruun, der sammen med sin svenske kollega og en dansk læge er udsendt af medicinalfirmaet Bristol-Myers initiativ „Secure the Future“. Et program, der arbejder med hiv-smittede i 10 afrikanske lande. Tina Bruun har arbejdet med hiv i 18 år, men under helt andre forhold. I Danmark er hun én ud af mange sygeplejersker om få patienter. Her er det omvendt. Klinikken har ca. 4.000 patienter, og hver dag bliver flere navne skrevet ind i kartoteket. På afdelingen i Hvidovre er der ca. 1.400 patienter og tre gange så meget personale som her.

– Kontrasten er kæmpestor. Derhjemme er alt toptunet, og vi kan tilbyde alverdens undersøgelser og behandlingsformer. Hernede er vi glade for at kunne tage en blodprøve, og der er kun tre former for behandling at vælge

Liketseng Rosemary Mokubisane, 23 år.

Ugift og ingen børn:

„Jeg blev testet positiv for tre dage siden. Jeg kender mange andre, der er blevet smittet og var bange for, at jeg også havde fået hiv. Derfor valgte jeg at blive testet. Jeg ved ikke, hvordan jeg er blevet smittet. Nu bliver jeg behandlet for hiv og tuberkulose. Jeg kom tidligt i morges og har ventet længe, ligesom alle andre har. Men det gør ikke noget. Mange bliver behandlet her og får det meget bedre. Det er et mirakel. Jeg håber, at de også kan hjælpe mig.“

imellem. Når de har været igennem alle tre behandlinger, er der ikke mere, vi kan gøre.

To af de tre behandlingsformer bliver ikke længere brugt i Danmark. Bivirkningerne – kvalme, diarré og følelsesløse fødder – er

for store. I Lesotho må man lære at leve med det.

Noget at give

Det er anden gang, Tina Bruun er i Afrika som sygeplejerske. Første gang var på en hiv-klinik

Mamokele Setumo. 27 år. Mor til en pige på 9 måneder.

Begge er hiv-positive og i behandling. Faderen til barnet er død af aids:

„Jeg startede i behandling sidste år, og det har hjulpet mig så meget. Jeg kunne ikke gå og havde tabt mig meget, fordi jeg ikke kunne spise. Nu har jeg det godt, og det har min datter også. Min mand blev også testet positiv, men døde, inden han nåede at starte i behandling. Jeg var kun en måned henne, da han døde. Nu bor jeg hos mine forældre sammen med mine søskende, og de gør alt, hvad de kan, for at hjælpe os. Mange hiv-smittede bliver udstødt af deres familie, fordi folk er bange for selv at blive smittede. Jeg er meget heldig, for min familie har ikke forandret sig, efter jeg er blevet syg, og jeg har ikke andre end dem.“

Jeg tror ikke, jeg skal have flere børn eller giftes igen. Det har jeg ikke lyst til lige nu i hvert fald. Min datter bliver behandlet på en klinik for børn, og det betyder, at vi skal stå i kø to steder for at få medicin og blive undersøgt. Det er lidt problematisk og besværligt, så nu prøver jeg at blive overflyttet til den samme klinik som hendes. Jeg er allermost ulykkelig over, at min datter er blevet smittet. Hun er så ung. Når hun bliver stor, vil hun måske blive meget vred på mig. Jeg er bange for, at hun vil bebrejde mig for det. Det forstår jeg godt. Det var ikke min mening, at det skulle ske.“

i Botswana i seks måneder, og det blev så god en oplevelse, at hun måtte af sted igen. Med sig har hun en nøgtern, realistisk indstilling og en respekt for det land, hun skal besøge.

– Jeg er ikke rejst herved for at redde Afrika. Og har ingen tro på, at jeg lige kan ændre situationen og få antallet af hiv-smittede til at falde. Det kan kun de mennesker, der lever henede. Min opgave er at give så meget af min erfaring og viden videre, som jeg overhovedet kan. At se, hvor jeg kan supplere med mine idéer, men samtidig vise respekt for, hvordan folk på klinikken arbejder og tænker. Forestiller man sig, at man skal til Afrika og skabe danske forhold, vil man blive meget frustreret, siger Tina Bruun, der selv er lidt overrasket over, at hun nu igen er tusindvis af kilometer hjemmefra.

Hun bryder sig egentlig ikke om at være væk hjemmefra, men har hverken mand eller børn og dermed friheden til at arbejde i udlandet. Med tiden har hun også fået både lysten og modet til det.

– Nu har jeg efterhånden også så meget erfaring, at jeg føler, at jeg har noget at give. Men jeg kommer aldrig til at rejse ud i flere år eller arbejde i en flygtningelejr i Dafur. Det er slet ikke mig.

Lesotho er et fattigt land, men hverken ramt af sultkatastrofer eller krige. Lesothos største pro-

Matsepo Valentina Makhele. 36 år og mor til to piger på 16 og 12 år. Hendes mand blev dræbt i en trafikulykke. Blev testet hiv-positiv på klinikken i juli 2004:

„Var jeg ikke kommet til klinikken, ville jeg være død ligesom så mange andre, jeg kender. Jeg ved ikke, hvordan jeg blev smittet eller hvornår. Mange fra mit arbejde er patienter her, men jeg kender også mange, der ikke tør komme herhen af frygt for, at andre skal finde ud af, at de er hiv-smittede. Jeg skammer mig ikke. Det ville bare gøre mig mere syg. Føler jeg mig lykkelig, ligegyldigt hvad der sker, vil jeg blive med at være sund og rask. Det tror jeg på.

Jeg har fortalt åbent om min sygdom og underviser andre i hiv og om at bruge kondom. Mine børn er ikke blevet testet endnu. Jeg ved, de er meget bange for den sygdom. Jeg kan se på min ældste datter, at hun er bekymret og spekulerer meget over det. Børn burde ikke bekymre sig. Jeg arbejder på en fabrik og tjener 695 lesotho Loti (ca. 550 danske kr., red.) pr. måned. Det er ikke ret mange penge, og lige nu mangler jeg 900 kr. for at kunne betale for pigerens skole. Jeg ved ikke, hvor pengene skal komme fra, men Gud vil sørge for, at jeg får dem. Før jeg vidste, at jeg var hiv-positiv, kendte jeg ikke til Gud. Nu ved jeg, at Gud gav mig behandlingen. Andre mennesker dør hver eneste dag, og jeg takker Jesus hver eneste dag for, at jeg er i live. Jeg ved, at Gud elsker mig og vil give mig alt, hvad jeg ønsker...“

blem er hiv og konsekvenserne af sygdommen. Ikke mindst de mange tusinde børn, der mister deres forældre og bliver overladt til et liv på gaden eller børnehjem.

Hårdt at se på

En dag på klinikken starter med morgenbøn og sang. Præsten taler om at leve sundt, undgå tobak, druk og selvfølgelig ubeskyttet sex, men også om næstekærlighed, tilgivelse og

Guds styrke. Med præstens ord i baghovedet går både patienter og personale i gang med dagens kamp mod hiv.

Alvoren og sygdommen er hele tiden til stede. Af og til træder den tydeligt frem i et ansigt. Et mørkt blik eller en menneskekrop, der er så afkræftet, at skelettet tydeligt ses inde under huden.

En sort, smuk ung kvinde slæber sig ind i rummet med krykkerne forrest. Hun er 30 år gammel,

blikket er intenst og så direkte, at det gør indtryk på alle, der møder det. Et par timer senere ligger kvinden på maven på lægebriksen i et rum, der er så lille, at briksen går i ét med lægens skrivebord. Bagsiden af kvindens krop er fuld af store sår, og hun har stærke smerter, men ikke råd til at blive behandlet på byens hospital.

– Var hun født hundredtusinde kilometer herfra i et nordisk land,

Fortsættes næste side

Om klinikken

Senkatana Clinic har behandlet hiv siden 2004 og er drevet af regeringen i Lesotho.

Klinikken modtager som en del af programmet „Secure the Future“ økonomisk støtte af Bristol-Myers Squibb Foundation. En fond oprettet af medicinalfirmaet Bristol-Myers.

Fonden har ingen indflydelse på klinikkens behandlingsformer, der følger retningslinjerne fra Verdenssundhedsorganisationen WHO.

Læs mere om hiv/aids på:

www.unaids.org (international viden og indsats)

www.hiv.dk (portal for danske organisationer)

www.securethefuture.com (hjælpeprogrammet „Secure the Future“).

„Jeg oplever en helt anden verden“

Fortsat fra forrige side ville hun blive behandlet gratis og sandsynligvis blive rask. Normalt bliver jeg ikke voldsomt mærket af de ting, jeg ser hernede. Jeg ved, at der er den forskel, og det kan jeg ikke gøre noget ved. Men af og til gør et menneske i mængden et særligt indtryk, og så kan det være meget hårdt at se på, siger Tina Bruun. En patient sætter sig i stolen i klinikkens afdeling for familie-

planlægning foran Tina og den sygeplejerske, der oversætter. Her får kvinderne rådgivning og den p-sprøjte, der sikrer dem mod graviditet i tre måneder. Klinikken opfordrer generelt kvinder med hiv til ikke at få børn, men det er svært, da en stor børneflokk sikrer forældrenes alderdom. Derfor forsøger man i stedet at få kvinderne til at planlægge graviditet, så lægerne kan give kvinden en behandling, der

Om Lesotho

Lesotho er et lille kongedømme omgivet af Sydafrika og hårdt ramt af hiv og aids. I en befolkning på ca. 2 millioner mennesker har mere end 23 pct. af alle voksne hiv eller aids i udbrud. Tusindvis af børn har mistet deres forældre, og mere end 18.000 børn i alderen fra 0-14 er allerede smittet med hiv. Dette er de officielle tal, og tallene stiger hele tiden.

LESOTHO SET I FORHOLD TIL DANMARK

Voksne smittet med hiv/aids:

Lesotho: 23,2 pct. Danmark: 0,1 pct.

Antal børn fra 0-14 med hiv/aids:

Lesotho: 18.000. Danmark: 60.

Forældreløse børn på grund af hiv/aids:

Lesotho: 97.000. Danmark: 8.

Gennemsnitlig levetid:

Lesotho: mænd 39, kvinder 44 år. Danmark: Mænd 75, kvinder 80 år.

Kilde: „Report on the global aids-epidemic“ fra Unaid, 2006.

Bestil din GRATIS Soft Cap

Bestil din GRATIS Soft Cap til Maxi-Cosi Tobi nu!

Maxi-Cosi autostole er ensbetydende med sikkerhed og komfort. I vores kontinuerlige bestræbelser på at forbedre vores produkter, tilbyder vi kunderne en gratis Soft Cap (beskyttelseskappe) for at forbedre Maxi-Cosi Tobi.

Hvorfor bruge den GRATIS bløde Soft Cap?

Madrester fra fx kiks eller slik, små genstande som knapper, hårnåle eller dele af tøj kan falde gennem åbningen i bæltespændet. I brugervejledningen angives, at bæltespændet og selesystemet altid bør holdes rene. Den gratis bløde Soft Cap er en nyttig hjælp til at holde disse dele rene.

Forbrugerne er muligvis ikke klar over dette, da mekanismen ikke er synlig. Forureningen, som kan opstå gradvist i løbet af tiden, kan medføre, at mekanismen tilstoppes på undersiden.

Den bløde Soft Cap er specielt designet til Maxi-Cosi Tobi. Det er ikke nødvendigt at bruge den til andre modeller af Maxi-Cosi autostole. Den bløde Soft Cap leveres sammen med alle nye Maxi-Cosi Tobi autostole.

Hvordan kan man få en GRATIS blød Soft Cap?

- Bestil online på webstedet www.maxi-cosi.com/tobi
- Ring til BabySam: 7463 2510 eller send en mail til babysam@babysam.dk

Før

+

Gratis blød Soft Cap

=

Efter

Maxi-Cosis trygge verden

